

۲۰۱۲/۰۷/۲۹

جليل غنى

رسالت ژورنالېسته

بخش اول

رسانه های همگانی اعم از رادیو و تلویزیون، وب سایتها، فیس بوک، تویتور، نویسندگان و ناشرین ویبلاگ ها در پهلوی اینکه شنوندگان، بینندگان، و خوانندگان را از اوضاع جهان با خبر میسازند، با تحلیل ها و تبصره ها و میز های گرد و صحبتها با محققان و مفسرین در شکل دهی افکار عامه و سیاستهای دولتها و تحکیم و یا تخریش مناسبات بین الدول و یا بین المللی اثر گزار هستند. این رسانه ها در انکشافات فکری و تحکیم وحدت بین اقشار مختلف جوامع و یا هم بر هم زدن و گسستن این مناسبات، حفظ میراثهای فرهنگی و توضیح این ارزشها، تقرب و یا انفصال گروپ های ترکیب کننده یک جامعه، تبلیغ و تشویق ارزشهای اخلاقی و معنوی و تحلیل اوضاع سیاسی و .... نقش اساسی ایفا میکنند.

والتر لیپمن ژورنالیست، مبصر سیاسی، مقاله نویس و در مجموع ستون نویس بنام امریکائی در اهمیت وسایل ارتباط همه گانی میگوید « روزنامه و مطبوعات از آن وسایلی اند که برای پدید آوری افکار عمومی و برای مؤثریت این افکار اهمیت بسزائی دارند»

روی همین دلایل و اهمیت نقش رسانه ها و نشرات در مجموع بوده است که آزادی بیان و عقاید بحیث یکی از اصول اساسی در اعلامیه جهانی حقوق بشر شناخته شده است. در ماده نهم اعلامیه جهانی حقوق بشر میخوانیم:

« هر کس حق آزادی عقیده و بیان را دارد، این حق شامل آزادی عقیده بدون مداخله، جست و جو، دریافت، بهره مند شدن از اطلاعات و نظریات از طریق هر وسیله رسانه ئی بدون در نظر داشت مرزها، میباشد»

در جوامع انکشاف یافته و دیموکراتیک هیچ گونه قانونی مغایر این اصل اعلامیه جهانی حقوق بشر وضع شده نمیتواند، همین نشرات رسانه های همگانیست که مسیر حرکت حکومتها و جوامع را از یکطرف سمت میدهد و از جانب دیگر بحیث ناظر مستقل و بیطرف اعمال حکومتها و دستگاه های است که در زندگی افراد همان جوامع اثر گزار مستقیم دارند. این رسانه ها نه اینکه یگانه منتقد اعمال دستگاه های حاکمه و یا نا رسائی های جوامع هستند، بلکه صدای اکثریت افراد همین جوامع نیز میباشد و نیاز مندی و شکایات آنها را انعکاس میدهند. در جوامع دیموکراتیک آزادی مطبوعات رکن اساسی این جوامع است و از هر گونه سانسور مبرا میباشد مگر این آزادی ها به معنی لجام گسیختگی مطبوعاتی و نشرات غیر مسئولانه نیست که متأسفانه شاهد آن در برخی از نشرات برون مرزی افغانی و هم نشرات داخلی هستیم که بحث جداگانه است و در بر رسی دیگری مفصل بر آن صحبت خواهد شد، بلکه این آزادی مطبوعات بر مبنای قوانین و مقرراتی تضمین گردیده که مبتنی بر اصول دیموکراسی و مردم سالاری است و صلاحیت حکومت ها را هم برای حفظ ارزشهای دیموکراتیک و انکشاف دیموکراسی و فراهم نمودن زمینه انکشاف تفکر آزاد محدود میسازد. بطور مثال در ایالات متحده امریکا حکومت هیچگونه دستگاه نشراتی از قبیل رادیو، تلویزیون، روز نامه و مجله برای نشرات در داخل این کشور ندارد یعنی هیچگونه وسیله نشراتی و تبلیغ برای سمت دهی افکار عامه در داخل این کشور بدسترس ندارد به این دلیل که نشرات آن یکطرفه خواهد بود و دیموکراسی را صدمه خواهد زد و افکار عامه را تحت تأثیر قرار خواهد داد. تمام نشرات این کشور آزاد و توسط افراد و یا شرکت های بزرگ نشراتی اداره میشود و هیچ ربطی به حکومت ندارد. حکومت ایالات متحده جهت توضیح سیاستهای الات متحده و معرفی همه جوانب جامعه امریکا و ارزشهای آن، برای کشور

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنېنت تاسو همكاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دليكني دليكنيزي بڼي پاڼوالي د ليكوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليكنه له راليرلو مخكي په خير و لولئ

های خارج نشرات رادیویی و تلویزیونی از طریق رادیو صدای امریکا و رادیو اروپای آزاد و آزادی که از اروپا پخش میشود، دارد.

در سائر کشور های پیشتاز و دیموکراتیک هم وضع اگر به همین منوال نباشد حکومت ها بر نشرات و رسانه ها اثر چندانی ندارند و صلاحیتهای آنها با قوانینی منطبق با اصول دیموکراسی محدود گردیده است.

وقتی به گذشته انکشاف این جوامع نظر مختصری می اندازیم می بینیم که حتی یک نشریه بسیار ابتدائی با تیراژ اندک توانسته اثر مستقیمی بر پیشرفت همان جامعه داشته باشد از نشرات غیر موقوتة عصر اختراع ماشین چاپ گرفته تا نشرات یک صفحه ای گسترتری همه و همه جایی در تاریخ نشرات و مطبوعات باز کرده و اثری بر جای گذاشته اند که تا در تاریخ ژورنالیزم به آن به دیده قدر نگریسته میشود. هر دست اندر کاری در هر وسیله نشراتی نقشی را در انکشاف و یا هم خدای خواسته در عقب گردی جامعه دارد که دران زیست میکند و فردا مثل گذشتگانی که تاریخ ژورنالیزم بر آنها قضاوت میکند و محققان آنرا مورد تحلیل و ارزیابی قرار داده و از این طریق بر طرز و شرایط زندگی آن دوران آشنا میشوند، نیز مورد قضاوت فردائیان قرار خواهند گرفت.

شکی نیست که نشرات مطبوع، سمعی و بصری و حالا انترنیتی مثل هر پدیده دیگری در تاریخ بشریت راه طولانی و دشواری را طی نموده تا به ژورنالیزم مترقی و پیشرفته امروزی ارتقا یافته است.

این مسیر پر خم و پیچ به آسانی طی نشده بلکه راد مردانی درین عرصه جان فدائی کرده اند، تهدید شده اند، زندانی شده اند، اختطاف گردیده اند، تعجیز شده اند و قربانی گردیده اند تا راه را برای نسلهای آینده شان باز کنند و جایگاهی بزرگ و قابل قدری در تاریخ برای شان اختصاص دادند. چنین راد مردانی در تاریخ هر ملتی وجود دارد و زهی آنانیکه راه نیکو در پیش گرفتند و امروزه ملتها بر آنها افتخار میکنند. همین پیشگامان بودند که زمینه تدوین اصول و موازین خبر نگاری را فراهم ساخته اند و مشعلداران رهروان این مسلک و رهگشای آنانی هستند که با اندوخته های ناشی از تجارب و زحمات آنها بیشترین خدمت را در آگهی رسانی و به جریان قرار دادن مردم جهان از وقایع و آنچه در محدوده مرزهای جغرافیائی و فرا سوی آن میگردد، می نمایند.

در جوامع عقب نگهداشته شده و غیر دیموکراتیک هنوز هم نه تنها محدودیت های بر فعالیتهای ژورنالیستی و نشرات در مجموع وجود دارد و دستگاه های حاکمه مطبوعات و نشرات را شدیداً سانسور می نمایند، بلکه در چنین فضای خود سانسوری هم یکی دیگر از عوامل عقب مانی فعالیتهای ژورنالیستی در همه شئون آن میگردد. ولی وقتی به گذشته ها نظر مختصری می اندازیم می بینیم که دران زمانه ها هم سانسور دستگاه های حاکمه و خود سانسوری وجود داشته است اما بودند کسانی که جرأت نموده و در خلال نشرات شان اعم از سمعی و مطبوع و بعد ها بصری نا رسائی ها را به نحوی از انحا انعکاس داده اند و با استفاده از کلمات و تصاویر توانسته اند به نحوی دردهای جامعه شانرا انعکاس دهند که به اصطلاح معروف «هم لعل بدست آید و هم یار نرنجد» و یا همانطوریکه گفته آمد در افشای حقایق و نا رسائی ها با قبول همه مشقات و خطراتی که متوجه آنها بوده پیشقدم شده اند و جایگاهی در تاریخ برای شان گشوده اند.

ژورنالیستها هستند که این همه افتخارات را برای هر وسیله نشراتی کمائی میکنند ولی همین ژورنالیستها هستند که باعث سر افکندگی یک نشریه نیز میگردند. محبوبیت یک رسانه همگانی در اعتبار آنست و این اعتبار هم با آسانی بدست آمده نمیتواند و اصول و رهنمود های است که چنین اعتبار و حیثیتی را برای یک رسانه به ارمغان می آورد. این اصول و رهنمود ها را در بخش دوم مورد ارزیابی قرار خواهیم داد.

پایان بخش اول

د پانوی شمیره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاډونه: دلپکنی د لیکنيزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رالیرلو مخکې په څير و لولئ

د پانډو شمېره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلېکنې د لېکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په ځیر و لولئ